

POSTANOWIENIE

Dnia 8 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska

w sprawie **Z. K.**

o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłą z niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej, na posiedzeniu w dniu 8 marca 2024 r.

wniosku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 8 listopada 2022 r.,

sygn. akt II AKa 30/22 o wyłączenie od rozpoznania sprawy sędziów

Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie: [.....] oraz sędziego Sądu Rejonowego w J.

delegowanego do orzekania w Sądzie Apelacyjnym w Rzeszowie [...],

na podstawie art. 37 k.p.k.

postanowił:

sprawę Z.K. toczącą się przed Sądem Apelacyjnym w Rzeszowie, sygn. II AKa 30/22, przekazać do rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Lublinie.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu wyrokiem z dnia 8 lutego 2022 r., sygn. akt II Ko 2/21, zasądził od Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu) na rzecz Z.K. z wykonywaniem kary 2 lat pozbawienia wolności orzeczonej wobec niego wyrokiem Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z dnia 31 października 2017 r. w sprawie II K 65/16, zmienionym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie II AKa 7/18.

Apelację od powyższego wyroku złożył prokurator Prokuratury Okręgowej w Tarnobrzegu, zarzucając szczegółowo opisaną obrazę przepisów postępowania, tj. art. 552 § 1 k.p.k. i art. 552 § 2 k.p.k. oraz błąd w ustaleniach faktycznych. Apelację złożył również pełnomocnik wnioskodawcy Z. K., zarzucając szczegółowo opisany błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść wyroku. Ponadto apelację od wyroku Sądu I instancji wniósł Prezes Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie reprezentujący Skarb Państwa, zarzucając szeroko opisaną obrazę art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k.

W dniu 11 maja 2022 r. sędzia Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie [...] wniósł na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. o wyłączenie od udziału w rozpoznawaniu przedmiotowej sprawy. Sędzia wskazał, że zasiadał w składzie Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu, który wyrokiem z dnia 31 października 2017 r., sygn. akt II K 65/16, uznał wnioskodawcę Z. K. za winnego zarzucanego czynu i wymierzył mu karę 25 lat pozbawienia wolności, jak również uczestniczył w stosowaniu wobec wnioskodawcy tymczasowego aresztowania. Sąd Apelacyjny w Rzeszowie postanowieniem z dnia 17 maja 2022 r., sygn. akt II AKa 30/22, wyłączył sędziego Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie [...] od rozpoznawania sprawy w postępowaniu odwoławczym.

Przewodniczący II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie SSA Z. D. pismem z dnia 8 listopada 2022 r. przesłał akta przedmiotowej sprawy do Sądu Najwyższego wraz z oświadczeniami sędziów Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie: [...] oraz sędziego Sądu Rejonowego w J. delegowanego do orzekania w Sądzie Apelacyjnym w Rzeszowie [...]. w przedmiocie wniosku o wyłączenie od udziału w rozpoznawaniu przedmiotowej sprawy. W piśmie wskazano nadto, że poza wymienionymi sędziami w Sądzie Apelacyjnym w Rzeszowie orzekają ponadto: SSA [...] (wyłączony od udziału w sprawie z mocy prawa – art. 40 § 1 pkt 6 k.p.k.) oraz SSA [...] (wyłączony od udziału w sprawie opisanym wyżej postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 17 maja 2022 r.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W niniejszej sprawie występują okoliczności uzasadniające przekazanie sprawy toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Rzeszowie do innego sądu

równorzędnego, tj. Sądu Apelacyjnego w Lublinie, ze względu na dobro wymiaru sprawiedliwości.

Przepis art. 37 k.p.k. pozwala bowiem na wyjęcie sprawy spod rozpoznania sądu miejscowo właściwego w razie zaistnienia przesłanki w nim wskazanej, to jest wtedy, kiedy w grę wchodzi dobro wymiaru sprawiedliwości. Choć pojęcie „dobra wymiaru sprawiedliwości” nie zostało zdefiniowane przez ustawodawcę, to przyjmuje się, że obejmuje ono sytuacje, w których postronny, obiektywny obserwator mógłby wyrazić uzasadnioną opinię, że nie tylko względy merytoryczne decydują o sposobie rozstrzygnięcia sprawy, a zewnętrzny wizerunek funkcjonowania sądów byłby narażony na szwank (zob. np. postanowienie SN z dnia 23 sierpnia 2023 r., II KO 97/23). Jednocześnie należy mieć na uwadze, że odstępstwo od zasady właściwości miejscowej na podstawie art. 37 k.p.k. stanowi wyjątek, który powinien być wykorzystany jedynie w przypadkach szczególnych.

Należy przyjąć, że w przedmiotowej sprawie występują wyjątkowe okoliczności, które powodują, iż rozpoznawanie sprawy w Sądzie Apelacyjnym w Rzeszowie nie służyłoby dobru wymiaru sprawiedliwości. Zgodnie z art. 554 § 2a k.p.k. stroną postępowania o zadośćuczynienie jest m. in. Skarb Państwa. W tej sprawie organem reprezentującym Skarb Państwa jest Prezes Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie. Co więcej, był on jednym z trzech podmiotów, którzy składali apelację od wyroku Sądu I instancji. W orzecznictwie przyjmuje się, że w takiej sytuacji, niezależnie od zasadności zapatrywań obserwatorów wymiaru sprawiedliwości na jego funkcjonowanie, celowe jest przekazanie rozpoznania apelacji innemu sądowi. To, że Sąd Apelacyjny w Rzeszowie rozpoznawałby środek odwoławczy wniesiony w sprawie o zadośćuczynienie, w której stronę przeciwną wobec wnioskodawcy reprezentuje Prezes tego Sądu, u postronnego obserwatora mogłyby uzasadniać wątpliwości co do bezstronności i obiektywizmu Sądu właściwego (zob. postanowienia SN: z dnia 7 września 2022 r., sygn. akt II KO 83/22; z dnia 31 stycznia 2023 r., sygn. akt II KO 10/23; z dnia 10 maja 2023 r., sygn. akt II KO 47/23; z dnia 25 maja 2023 r., sygn. akt IV KO 36/23; z dnia 28 czerwca 2023 r., sygn. akt II KO 67/23; z dnia 23 sierpnia 2023 r., sygn. akt II KO 97/23; z dnia 11 września 2023 r., sygn. akt II KO 114/23).

Na marginesie należy jedynie dodać, że wobec uznania pisma Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie jako wniosku złożonego w trybie art. 37 k.p.k. nie ma praktycznego znaczenia dla rozstrzygnięcia sporna w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych kwestia dopuszczalności stosowania art. 44² k.p.c. w sprawach o odszkodowanie lub zadośćuczynienie w trybie przepisów Rozdziału 58 Kodeksu postępowania karnego (zob. np. postanowienia SN: z dnia 27 września 2022 r., sygn. akt II KO 90/22; z dnia 31 stycznia 2023 r., sygn. akt II KO 10/23; z dnia 24 maja 2023 r., sygn. akt II KO 50/23).

Zdaniem Sądu Najwyższego nie ma przeszkód, aby ta sprawa została rozpoznana przez Sąd Apelacyjny w Lublinie. Przy wyborze Sądu równorzędnego właściwego do rozpoznania sprawy po przekazaniu Sąd Najwyższy kierował się względami odległości od Sądu pierwotnie właściwego, aby zapewnić stronom realizację ich prawa do udziału w postępowaniu odwoławczym.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak na wstępie.

[J.J.]

[ał]